

ZÁRÓJELENTÉS
RÉGI MAGYAR KÖLTŐK TÁRA XVII. SZÁZAD, 17. KÖTET
EVANGÉLIKUS ÉS REFORMÁTUS ÉNEKEK
(Kritikai kiadás kézírata)

Az **OTKA K 77776**-os pályázatának keretében pályáztuk meg a 17. századi evangélikus és református énekek kritikai kiadása kéziratának az elkészítését. A 2009. április 1-től 2012. július 31-ig tartó pályázati időszakban elkészítettük a kéziratot. Munkánk során mindvégig élveztük kutatóhelyünk, az Evangélikus Országos Könyvtár és az OTKA Iroda támogatását. A kézirat létrehozásában három kutató vett részt: Vadai István a kritikai szövegeket és a versforma megállapítását, Ecsedi Zsuzsanna a kritikai dallamokat és dallamjegyzeteket készítette el, H. Hubert Gabriella a szövegekhez tartozó jegyzeteket, mutatókat és az egyéb, kritikai kiadáshoz tartozó részeket gondozta.

I. A kézirat létrehozásának munkája

Három ütemben dolgoztuk fel az anyagot, így sikerült minden évben az énekversek egyharmadával végeznünk. Rendszeres munkaértekezletek során tisztáztuk a vitás kérdéseket. Folyamatosan feltártuk a budapesti és a vidéki könyvtárakban található nyomtatványokat és kéziratokat. Mivel időközben az internetre sok idegen nyelvű szöveg, ill. szakirodalom felkerült, ezért csak egy külföldi kutatóútra volt szükségünk. Az énekversek kiadásához interdiszciplináris kutatások szükségesek: az irodalom- és zenetudományi megközelítéseken kívül egyháztörténeti, teológiai, könyvtörténeti kérdések is felmerültek, ezért folyamatosan konzultáltunk az adott szakterület kutatóival.

A kéziratot és nyomtatott forrásokat, eltérően az RMKT egyes köteteinek gyakorlatától, 1700-ig lehetőleg a teljesség igényével vettük fel és közöljük a címen kívül a főcímet és az élőfejet is. A gyülekezeti énekek befogadás-története szempontjából ugyanis szinte valamennyi forrás és adat fontos. A munka nehézségét tehát fokozta a kéziratot (38) és nyomtatott források (73) nagy száma. Az „Egyéb előfordulások” között 18-20. századi forrást is közlünk (45).

2013 végéig szeretnénk a kéziratot az RMKT 17. századi sorozatának 17. köteteként nyomtatásban megjelentetni.

II. Eredmények

A kéziratban 241 gyülekezeti és 15 egyéb protestáns énekverset (néhány esetben teljes szövegváltozatokkal együtt) közlünk. Ezeket az eredeti szövegeket a magyar vers-, retorika- és fordítástörténet, valamint a himnológia kevésbé ismeri. A műfaj- és versformatörténet számára is számos újdonsággal szolgálnak a szövegek és a jegyzetek. A gyülekezeti énekek mind a Biblia alapján készültek. A jegyzetekben ezért igyekeztünk minél teljesebben megadni a bibliai utalásokat. A részletes adatfelvétel lehetővé teszi adatbázis készítését.

A feltárt szövegek és jegyzetek segíthetik az utóbbi évtizedben megélénkülő lelkiségtörténeti (PPKE BTK), kegyességtörténeti, retorikai, eszmetörténeti (DE BTK; ME BTK, SZTE BTK, EHE), valamint himnológiai (LFZE Egyházzenei Tanszék) tudományos műhelyek munkáját. Hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a napjainkban folyó, az evangélikus és református énekeskönyv megújítását célzó egyházi törekvéseknek meglegyen a tudományos alapjuk.

A magyar versfordítások történetéhez jelentősen hozzájárulhat az a tény, hogy a kiadott énekversek csaknem felénél sikerült idegen nyelvű mintát találnunk. Sőt egy-egy német vagy biblikus cseh szövegnek akár két vagy három különböző fordítása is előfordul anyagunkban. A német és biblikus cseh szövegek feltárása során nemzetközi együttműködést alakítottunk ki német és szlovák kutatókkal.

Több intézmény, ill. egyetem – MTA BK Irodalomtudományi Intézet, SZTE BTK, ME BTK,

LFZE Egyházzenei Tanszék, Evangélikus Hittudományi Egyetem, PPKE BTK – konferenciáin és kutatászemináriumain vettünk részt, ahol részeredményeinkről beszámoltunk. Néhány eredményt időközben publikáltunk is.

Munkánk melléktermékeként több olyan szöveget találtunk, amely kimaradt az RMKT 17. századi sorozatában már megjelent kötetekből. (Ezek a szövegek a pótkötetben kapnak majd helyet.) Ugyancsak megállapítottuk azon szertartási énekversek körét, amelyet javasunk, hogy majd az RMKT 16-17. századi sorozatának közös köteteként hozzanak létre.

Kéziratunk terjedelme meghaladja a zárójelentésben megadható nagyságot. Mivel kutatásunk eredményét még nyomtatásban nem közöltünk, ezért az OTKA-szabályzat szerinti terjedelmet (max. 75000 karakter) követjük, és olyan mintákat közlünk a kéziratból, amelyek megmutathatják az elvégzett munkát (ld. a jelentés III-VII. fejezetét és a dallamközléseket).

III. A kritikai kiadás kéziratának fejezetei

III. 1. Előszó

III. 2. Kritikai szövegek és dallamok. A gyülekezeti énekek az egyházi év, majd pedig téma/műfaj-összetevő szerinti sorrendben következnek: Advent, Karácsony, Újlesztendő, Vízkereszt utáni első vasárnap, Böjt–Nagyhét–Nagypéntek, Húsvét, Mennybemenetel, Pünkösd, Szentháromság-nap, invokációk, káté-énekek, közönséges isteni dicséret, reggeli dicséret, esti dicséret, temetési-halotti énekek. A függelékben 15 egyéb protestáns éneket közlünk.

III. 3. Jegyzetek

III. 1. *Bevezetés* (átírási elvek, a szövegjegyzetek magyarázata).

III. 2. *Az RMKT összes kötetében megjelent gyülekezeti énekek mutatója.*

III. 3. *Egyes kézírt és nyomtatott források analitikus leírása* (Balogi cancionale, Stoll 82; Bornemisza énekeskönyv verskéziratai, Stoll Függelék 8; Eperjesi graduál, S 57; Kecskeméti graduál, S 58; Pozsonyi toldalék, S 71; Tornai graduál, Stoll még nem ismeri – Mihálykó János imakönyve, RMNy 1459; 1635-ös löcsei énekeskönyv, RMNy 1628; *Zöngedező mennyei kar* kiadásai: 1692/94 – ca. 1718).

III. 4. *Jegyzetek az egyes énekekhez:* kéziratok és nyomtatott kiadások a kritikai szöveg jegyzeteinek sorrendjében; egyéb 17. századi kéziratok és nyomtatott kiadások; 18-20. századi előfordulások; műfaj-összetevők; keletkezési idő; szerző; idegen nyelvű forrás; versforma; dallam-jegyzet; tárgyi jegyzet.

III. 4. Jegyzékek, mutatók

4. 1. Kézírt és nyomtatott források jegyzéke

4. 2. Bibliográfia (rövidítések)

4. 3. Névmutató

4. 4. Énekmutatók

IV. 4. 1. Kezdősor-mutató

IV. 4. 2. Nótajelzés-mutató

IV. 4. 3. Latin (26) – német (65) – biblikus cseh nyelvű (38) énekek kezdősor-mutatója

III. 5. Tartalomjegyzék

IV. Minták a kézirat gyülekezeti énekeiből

IV. 1. 143. sz. *Mennyből jövök most hozzátok*

[Kritikai szöveg – a dallam a jelentés végén található:]

ANGYALI SZÓZAT.

1.	MEnyből jövök most hozzátok, És imé nagy jó hirt mondok Nagy örömet mayd hirdetek, Mellyen örvend ti szivetek.
5	2. Ez mái nap egy kis Gyerme, Egy Szüztül születék néktek, Az gyermek szép és olly ékes, Vigasságra kellemetes.
10	3. Ez Vr Iesus mi Istenünk, Nyavalyáinkból ki mentönk,

Ő léssen az idvözítő,
Minden bününkből ki mentő.

- 15 4. Már le hozta az életet,
Melly Istennél vólt készítet,
Hogy véle ti-is éllyetek,
Boldogságban örvendgyetek.
- 20 5. Ez lesz néktek az jegy rola,
Imé fekszik az jászolba,
Ott meg találljátok ötet,
Kitől meny s-föld teremtetett.
6. Iertek hát mi-is örvendgyünk,
Az Pásztorokkal bé mennyünk,
Lássuk mit adott az Isten,
Hozzánk való szerelmében.
- 25 7. Nyily meg szivem lásd meg jobba[n,]
[Ki fekszik itt az] jászolban,
Amaz gyermek bizonyára,
[Az szép Iesus] Isten fia.
- 30 8. Oh kedves vendég nálam szály,
Bünömtől ne iszszonyodgyál
Jöy bé hozzám te szolgádhoz,
Hozzád meg térő juhodhoz.
- 35 9. Allatoknak teremtője,
Miért vagy illy szegénségbe?
Hogy fekszel az aszszu szénán,
Szamár s-ökrök közt aluván.
- 40 10. Nincsé senki ez világon,
Ki tégedet bé fogadgyon?
Nincsen-é meleg helyetskéd,
Sem gyengén rengő bölcsötskéd.
11. Néked bársonyos tafotád,
Aszszu széna lágy párnátskád,
Noha nagy dicső Király vagy,
Imé mostan mely szegény vagy.
- 45 12. Oh én szerelmes Iesusom,
Ides meg váltó Christusom,
Jövel csinály csendesz ágyat,
Szivemben magadnak házat.
- 50 13. En lelkiemnek reytekében,
Zárkozzál bé szekrényében,
Hogy el ne feleythesselek,
Söt örökké dicsirjelek.
- 55 14. Az mennyei magas széekben,
Istennek dicsöséggh légyen,
Ki szent Fiát küldé értünk,
Hogy meg-váltónk lenne nekünk.

Christus IX Az ur xps Isten fia **10** VI ki mentő XVIII ki-mentek **11** V idvöziö IX, XV my Iduziteónk **12** I bünökből II, XVI, XVII, XVIII bünökből XIV büneinkből II, III, IV, VII, XI, XII, XIII, XIV ki vevö V, XVI, XVII, XVIII ki vivö VIII, IX ki mentönc **14** VII, XI, XIV keszitue **15** III, IV, V, VI, IX, XI, XII, XIII, XIV, XVI, XVII, XVIII hogy ti-is véle XV így vele **16** VIII vigassagban örvendg'etek **17** VI, VII, VIII, XI, XIV Ez leszen nektek ieg' **18** II, VI, VII, VIII, IX, XI, XIV, XV jászolban XIII jászol[...] **20** III, IV, V, VI, VIII, IX, XI, XII, XIII, XIV, XVI, XVII, XVIII meny föld **21** IX Jertek ell-mar mw is XII örvendgyük **23** XV lassatok XIV mit ad az isten [utólag:] nekünk **24** III, IV, V, VI, VII, VIII, XI, XII, XIII, XV szerelméből **25** II, XV szivem nézd VI, VIII, szivem s-nezd **26** VI iaszolba XVIII feszik **27** VIII amaz Jesus III, IV, V, VII, XI, XII, XIII, XIV, XVI, XVII, XVIII ez az gyermek **28** VI <k> az kis Jesus **29-32** IX [hiányzik] **31** VII, XI jöy be Uram **32** XV terö bünöshöz VIII szegen meg terö bünöshöz III, IV, VI, VII, XI, XII, XIII, XIV, XVI, XVII, XVIII szegény meg-térö juhodhoz **34** XVIII olly II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, XI, XII, XVI, XVII, XVIII szegenysegben XIV il [utólag:] nagy **35** XV mit fekszel **36** III, IV, V, XI, XII, XIV, XV, XVI, XVII, XVIII számár ökrök X, XIII számár s-ökör IX szalman eókreók **37** VII, IX, XI, XIV, XVI, XVII, XVIII Ninczen VI Nincz senki **39** VII, XI, XIV ninczen oly XV ninczen im **40** IX XVI, gienge X bölczöczket **41** II, VI, VIII barsonyod s-tafotád VII bársony és XIV tafotát IX taphota **42** IX parnacjka **43** XIV királ [utólag:] vagi **44** II im mostan jay mely III, IV, V, XII, XVI, XVII, XVIII mostan imé VII, VIII, XI mostan im iai VI Jai im most mely nagy XV [...]jaj mely **47** XIV [jövél hiányzik] czendes <hazat> ágyat **48** XIV [a sor végén utólag:] lelkemben **50** XI zarkodgyal be VII zárlodgyál bé VI [bé hiányzik] **51** VII, XI, XIV hogy en el ne feleiczelek IX hogj ott ne **52** VII, XI, XIV söt mindönkor VI söt örökön XV söt mindenben dicsirhesselek **53** VIII magos menyben IV, V, IX, XII, XVI, XVII, XVIII magas égben VI, VII magasságban **54** XI diczösegh mennyben XVII diksösség **55** II Fiát adta nekünk III, IV, V, VI, VII, VIII, XII, XV, XVI, XVII, XVIII Fiát küldé nekünk XI fiat ada ertünk IX fiat ertünk kilte **56** II, III, VI, VIII, XI, XII, XV hogy megh valtana mi bennünk IX hogj eó ualt haszon-megh minket

[A jegyzetnek – a sok forrás bibliográfiai leírásának terjedelme miatt – itt csak egy részét közöljük:]

Forrás: Martin Luther (1483–1546) *Vom Himmel hoch da komm ich her* kezdetű népszerű énekének fordítása. A Luther-ének másik fordítását Mihálykó János evangélikus lelkipásztor készítette: *Ím, a magas mennyből jövök* (kiadva: RMKT 17/8, 23. sz.). A *Lukács evangéliuma* 2. fejezete nyomán szerzett Luther-ének először valószínűleg különálló nyomtatványként jelent meg, majd pedig az 1535-ös wittenbergi énekeskönyvben (DKL 1535⁰⁶: 4b–5a). A legenda szerint Luther a gyermekei számára írta ezt a karácsonyi éneket. A magyar fordítás a 11. versszak után nem pontosan követi az eredeti német változatot: a német eredeti 12. versszaka hiányzik, míg a 13–14. versszaknak megfelelő magyar 12–13. versszak parafrázisként fogható fel. A Luther-ének indítása egy elterjedt német táncdal felé mutat (AWA, 4, 110): *Ich kumm aus frembden landen her / und bring euch vil der neuen mär. / Der neuen mär bring ich so vil, / mer dann ich euch hie sagen wil.* Valentin Triller (1493–1573; WWG, 329) sziléziai lelkipásztor 1555-ös breslaui énekeskönyvében (DKL 1555⁰⁷) egy kezdőversszakkal megtoldotta Luther versét: *Es kam ein Engel hell und klar / von Gott aufs Feld zur Hirtenschar, / der war gar sehr von Herzen froh / und sprach zu ihnen fröhlich so:*. A magyar reformátusok ma is ezzel a betoldással együtt éneklék.

A Luther-éneket az új kritikai kiadás (AWA, 4, Nr. 33.; ld. még RMK II. 1778b: 18–21; RMK II. 2006: 122–124 [Von der Gebuhr JESU CHRJSTJ.] *Jn bekanter Melodie*.; ECSEDI, 2003, 3. sz.; EG Nr. 24; Liederkunde, 12, 2005; WWG, 204–208) alapján közöljük: [a német szöveget terjedelmi okokból itt elhagyjuk].

Dallam-jegyzet:

1. A nótajelzésben megadott dallam: *Vom Himmel hoch da komm ich her*; RMDT II. 85. sz., 130., 488–489.
2. A dallam első előfordulása: Martin Luther 1539; Zahn 346, DKL Ei1(III/1/3).
3. A dallam első magyarországi lejegyzése: S 57, 122. sz.
5. Dallamvariáns figyelembevétele: az *Eperjesi graduál* verziója több helyen különbözik az eredeti dallamtól. Kötetünkben mindkét változatot közöljük.
7. A dallam jellemzése (hangneme, ambitusa, kadenciái): C-jón; c'–c''/d''; 8, 3, 5.
8. Egyéb előfordulás: GyK, 17.
9. Mai énekeskönyvi változatok: *Vom Himmel hoch da komm ich her*, EG 24; *Mennyből jövök most hozzátok*, EÉ 150; *Az Istennek szent angyala*, RÉ 316.

33 állatoknak – lényeknek

35 aszszu – száraz

41 tafotád – selyemszövetből készült ruhád

IV. 2. 68. sz. *Hiszünk mi egy Istenben, kegyelmes teremtőkben*

[Kritikai szöveg – a dallam a jelentés végén található:]

Credo in unum Deum.

1. [H]iszünk mi egy Istenben,
Kegyelmes teremtőkben,
Mindenható Atyánkban,
Ö egetlen egy Fiaban.

- 5 2. Ki ertünk bűnesekért
És mi üdvőségünkért
Le-szála meny-országból,
Születék szüz Mariától.
- 10 3. Ottan el-arultaték,
Kötözve viselteték,
Szörnyön ostoroztaték,
Tövessel koronaztatek.
- 15 4. Szent orcáját pökdösék,
Arczúl és nyakon verék,
Gyalazattal illeték
Czúff ruhában ülteztték.
- 20 5. Pilátus az halálra,
Ötet itéli vala,
Czapasoknak miatta
Alig ismértettet vala.
6. Latrokkal a' Városból,
El-ki igazitattot,
Kereszt fának alatta,
Véressen el-ajult vala.
- 25 7. Kereszt-fára feszéték
Kezeit ki-terjeszték,
Szent labait liggattak
Hogy erei szakadanak.
- 30 8. Az kereszt fán meg-hala
Tétettet koporsóban,
Harmad nap feltamada
Bűnös lelkeket meg-valta.
- 35 9. Meny-országban fel-méne
Örök diczőségébe,
Onnan az ítéletre
Hatalmassan jö e' földre.
- 40 10. Hiszünk az szent Lélekben
Szentek egyességében
Bűneknek boczanattyat
Kristus érdeme jutalmat.
11. Igaz hittünk Kristusban
Légyen mint mi Urunkban
Holtunk utan egyemben
Hogy véle élyünk men'égben.

1 I [Az iniciálé nincs kiírva] V, VI Hiszünk mind 2-3 III [a sorok felcserélve] 3 II, III, VI, VII Atyában 4 II, III, V, VI, VII és egyetlen IV és ő egyetlen Fiában 9 IV Ottank 14 I vert<▷>ék IV verték 15 VI, VII illeték 20 III esmértetik 22 III igazitatik 23-24 IV keresztrel súlyosodat, / ki miatt iaj el badgyadot. 24 III ő igen el ajult V, VI, VII el-ájul 26 IV ki-terjeztették 28 II hogy inai IV aldot inait szagattak 30 III titetik 34 V, VI, VII az örök diczőségbe 35 VI, VII onnét 38 I, IV, V, VI, VII szenteknek egyességét [rimhíba] II, III szentek egyességében 42 I mint mi [föle beszúrva:] kegyes 44 IV, V, VI, VII mennyekben

Jegyzet:

Nyomtatott kiadásai és kéziratai:

I. Eperjesi graduál (1635–1652) – S 57: 120b–121b – Főcím: *Sequuntur HYMNI, ANTIPHONAE ALIIQUE*

PII CONCENTUS DE PASSIONE JESU CHRISTI. – Sequuntur Cantiones De Passione – Cím: Credo in unum Deum – Nótajelzés nincs. – Kiadta: FERENCZI, 1988, 245. tétel. – Banszki Dániel 1650-ben írta be a graduálba.

II. Balogi cancionale (1659) – S 82/1: 200–201. – Cím: *MAS.* – A margón a következő megjegyzés áll: *Ha más notát nem találd, tehát Dicséretet mondgiunk Ur Istennek etc.* A 16. századi ének (RPHA 263) dallama a szótagszám eltérések miatt csak melizmákkal alkalmazható szövegünkre.

III. Bornemisza-énekeskönyv toldaléka (XVII. század 2. fele) – S 147: 7a – Cím nélkül. – A szöveg végén: *Amen.*

IV. Nagyböjti dicséreték (1660-as évek) – S 1024: 366a-b – Cím: *Más.* – A szöveg végén: *Amen.*

V. Az sz. David profetának ékes rytmusu soltarival... (Lőcse 1673) – RMK I. 1155/B: 379–380 – Főcím: *INNEPEKRE való Énekek. – A' CHRISTUS KIN–SZENvedéséről való Ditsiretek.* – Élőfej: *NAGY HETRE VALÓ–DITSIRETEK.* – Cím: *MAS.*

VI. Az sz. David profetának ékes rytmusu soltarival... (Lőcse 1694) – RMK I. 1460: 408–409 – Főcím: *INNEPEKRE való Énekek. – A' CHRISTUS KIN–SZENvedéséről való Dicsiretek.* – Élőfej: *NAGY HETRE–VALÓ DICSIRETEK.* – Cím: *MAS.*

VII. Az sz. David profetának ékes rytmusu soltarival... (Lőcse 1696) – RMK I. 1493/B: 408–409 – Főcím: *INNEPEKRE való Énekek. – A' CHRISTUS KIN–SZENvedéséről való Ditsiretek.* – Élőfej: *NAGY HETRE–VALÓ DICSIRETEK.* – Cím: *MAS.*

Egyéb nyomtatott kiadásai:

Az sz. David profetának ékes rytmusu soltarival... (Lőcse 1690) – RMK I. 1389: 383–384 – Főcím: *INNEPEKRE való Énekek. – A' CHRISTUS KIN–SZENvedéséről való Ditsiretek.* – Élőfej: *NAGY HETRE–VALÓ DITSIRETEK.* – Cím: *MAS.*

Az sz. David profetának ékes rytmusu soltarival... (Lőcse 1691) – RMK I. 1410: 383–384 – Főcím: *INNEPEKRE való Énekek. – A' CHRISTUS KIN–SZENvedéséről való Ditsiretek.* – Élőfej: *NAGY HETRE–VALÓ DITSIRETEK.* – Cím: *MAS.*

Egyéb előfordulások: S 159: 288; RMK I. 1636/A: 404–405; ÚZMK 1750, 100. sz.

Nagyheti ének. Credo–parafrázis. 1650 előtt keletkezett. Az *Apostoli hitvallás* parafrázisa. Szerzője egyelőre ismeretlen.

Forrás–kölcsonhatás: *Věrmež v Boha jednoho* kezdetű, biblikus cseh nyelvű ének. Másik, 17. századi katolikus fordítása: *Hiszünk mi egy Istenben / Mindenható Atyában* (kiadva: RMKT 17/15A, 167. sz.). A szöveget a Transcius énekeskönyv (nr. 126. – 1636-tól kezdve szerepel a Transcius–énekeskönyvekben, RMNy 1655: G_{6v}; RMNy 2883: 97–98; RMK II. 1551: 145; ld. AUGUSTÍNOVÁ, 2011, 356–357) és az 1655-ös szlovák római katolikus *Cantus catholici* (RMNy 2591: 84–85 ♪; ld. még S 107: 76b–77a, S 107/II: 4b–5a ♪ – csak dallam és kezdősor) alapján közöljük:

Transcius–énekeskönyv nr. 126.

RMNy 2591: 84–85

Credo, aneb Wyznánj wjry.

Credo Quadragesimale

1. Weřmež w Boha gedneho,
Otce wssemohaucýho,
Také w gehu milého
Syna gednorozeného.

1. WERmež w–Boha gedného,
Otce Wssemohúcyho,
W Syna gehu milého,
a' Gednorozeného.

2. Kterýžto pro nás hřjssné,
I pro spasenj nasse,
Račil s nebe sftaupiti,
A z panny se naroditi.

2. Který pro nás pro Hryssne,
Y pro nasse spaseňý,
Račil z–Nebe stúpiti,
A z–Panný se narod'it'i.

3. Zrazen swázan, bičowán,
I trnjm korunowán,
Uplwán, poličkowán,
Ten náš předobrotiwý Pán.

3. Zrazen, zwazan, bičowan,
Y trňým koronowan,
Vplwan, poličkowan,
Náss milý Gežyss Krystus Pán.

4. Pilát na smrt odsaudil,
Na poly giž mrtwého,
Pro gehož zsinlosti,
Ne každý twář poznal gehu.

4. Pylát na Smrt odsúďil,
Na poly giž mrtwého,
Pro gehu synalosti,
Ne každý gest poznal gehu.

5. Z města s lotry wyweden,
Wssecken ukrwawený,
Omdléwage pod křjžem
Pro nás, pro hřjssné křest'any.

5. Z–Lotrý z–Mesta wywed'en,
wssecek vkrwaweňý,
Omdlýwagé pod Krýžem,
Pro nás, pro nasse spaseňý.

6. Na křži ho přibili,
Ruce, nohy, roztáhli,
Newážně a ukrutně,
Až se žily w něm trhaly.

7. Umřel na křži těžce,
Do hrobu gest pochován,
Třetjho dne z mrtvých wstal,
A swé wěrné obradowal.

8. Wstaužil gest na nebesa,
Do přjbytku wěčného,
Odkudž přigde saudití,
Člowéka wsseligakého.

9. Wěřmež w Ducha Swatého,
Cjrkew swatau, choť geho,
Wssech hřjchů odpusťenj,
Z Kristowého zaslauženj.

10. Amen, wssickni zpjewegme,
A w Krista wjru měgme,
Že po smrti dá nám wssem:
W nebi žiwot wěčný, Amen.

6. Na Krýž gsú ho prybili,
Ruce, Nohy roztáhli,
powrazý tak ukrutne:
Až se žili w–nem trhali.

7. Vmrel na Krýži težce,
W–Hrobe nowem položen,
A tretý Deň, z–Mrtvých wstal:
Dusse werné z–sebú pogal.

8. Wstúpil gest na Nebesa,
Do Prbýbitku Ragského,
Odtud prygde súďití,
Cžloweka wsseligakého.

9. Wermež w–Ducha Swatého,
Wssech Swatých obcowaňý,
Y Hřychůw odpúsťeňý:
Krystowo gest zaslúžeňý.

10. Amen, wssychňi spýwagme,
W–Krysta Nádegi magme,
Ať po Smrti, da nám wssem:
z–sebú žiwot wečňý, Amen.

Versforma: a7, a7 / b7, b8.

[A dallam-jegyzetet terjedelmi okok miatt itt elhagyjuk.]

IV. 3. 112. sz. KIRÁLY JAKAB: *Kegyés Jézus, én imádságomra*

[Kritikai szöveg – a dallam a jelentés végén található:]

KIRÁLY JAKAB:
BŰN BOCSÁNATTYAÉRT VALÓ ENEK
Nota: *Légy irgalmas Ur Isten*

1.	1.	Kegyés Jesus en imadcságomra, Hajcs meg füled én kialtasomra, Jusson hozzad kérésem én jomra, Ne vess Uram, vég napon pokolra.
5	2.	Szomorkodtam undok büneimért, Fohaszkodtam sok gonossagimért, Felek Uram mert sok rutságomért, Meg utalod ismérem bünöimért.
10	3.	Chore, Datan Abiron eseti, Rettentenek szernyü büntetési, Sodomanak rettentnek eseti, Angyaloknak eghból le vetési.
15	4.	Nem egy bünöm nékem mint Angyalnak, Nem egy vétkem nékem mint Chorénak, Sok rutsagim engem meg halladnak, Minden bünöst nyilván felöl mulnak.
20	5.	Félek azért nem tagadom tüled, Én Istennem ha el vetcz előled, Bünöimért szam ki vetcz te tüled, Jaj! lelkennek ha el vetcz előled.

6. Uram Jesus valaha bűnöshez,
Ki te hozzad meg tér siralmassan,
Tartottad-é bunét meg Embernek
Kegyelmissen nyultalé mindenhez.
- 25 7. David királyt Magdolnat meg szanád,
Az Tékozlo Fiat meg fogadád,
Péternek-is siralmat meg szanád,
Publikanust nagy kegyessen hivad.
- 30 8. Az pokolban szidjak szent nevedet,
Karomlassal illetik Istenségedet,
Hadd ditsirje Lölkem Fölségedet,
Mint Teremtél vedd arra életemet.
- 35 9. Kegyelmezz meg szegény arvaiddnak,
Keservessen siro Fiaidnak,
El-tévedet bujdosó juhoknak,
Meg sebhettek fekéles mérgeeknek.
- 40 10. Sok vétkekkel tudom kegyes Jesus,
Haragodat ingerlem szép Jesus,
Légy Jesusom szabadítóm Kristus,
Légy irgalmas szabadítóm Jesus.
11. Gyarlo vagyok Test vagyok Istenem,
Te jól tudod Földből allo edény,
Egy kis féreg egy darab föld életem,
Mih akarod addig tart életem.
- 45 12. Illyen szegényt erőtlent Szent Attyam,
Illy Fergetsket utalszé meg Uram,
Hiszem értem veredet Szent Attyam
Mind ki ontád meg váltál Jehovam.
- 50 13. Vram Jesus távol légyen tüled,
Irgalmasság ne fogyon el tőled,
Ha pokolra vetcz penig szerelmed,
Nem hasznal úgy nékem Szent kereszted.
- 55 14. Imadtságom tudom hogy nem méltó,
Én Uramhoz tudom nem ilendő,
Tégy méltová Jesus ki illendő,
Vagy örökké tölem tisztelendő.
- 60 15. Segély segéli én édes Istenem,
Néked adom ma Lölkem ajánlom,
Kérlek hozzad fogadgy szép Jesusom,
Idvosságem életem Jesusom.
16. Te Szent kinod én oltalmam légyen,
Szent kereszted erősségem légyen,
Szent halalod én erdemem légyen,
Uram Jesus Lölkem tied légyen.
- 65 17. Szent halalod halálunk óraján,
Erősitse Lölkünk hogy az Sátán,
Meg ne tsaljon ez utolsó óran,
Ki mulasunk hadd légyen jó óran.

5 II, III, IV Szomorkodom I undok undok 6 II, III, IV fohászokodom 8 II, III, IV meg-utáltad ... büneimet 24 II, III, IV nyúltál mindenekhez 26 II, III, IV bé-fogadád 32 IV arr életemet 35 II, III, IV juhaidnak 36 I sebhated II, III, IV sebhettett fekélyes férgeknek 27 II, III, IV meg-bántottam Szent nevedet Jesus 46 III, IV férgekét 47 IV hiszen 48 II, III, IV mint ki 59 II, III, IV fogadd

[Jegyzet-részlet:]

Bűnbocsánatért könyörgés. Énekelt imádság a megváltó Jézus Krisztushoz. Felfogható a 86. zsolttár krisztianizált parafrázisaként is. 1654 előtt keletkezett. Szerzője (Regius) Király Jakab (Fertőszentmiklós, 1623–Sajógömör, 1690. október 9). Andreas SCHMAL (ld. FABÓ, I, 105), ZOVÁNYI Jenő (1977, 313) és az RMSz (I, 427) nyomán a következőképpen foglalhatjuk össze életrajzát: 1623-ban született Fertőszentmiklóson. 1647-ben evangélikus lelkész Mátyusföldön és egyházmegyei jegyző. 1652 áprilisától Osgyánban, 1656. május 11-től pedig Rozsnyón lelkész (a magyar gyülekezet papja). 1669-től haláláig, 1690-ig a gömöri evangélikus egyházmegye esperese. Az ellenreformáció során többször menekülnie kellett. Először 1671. május 27-én üzték el Rozsnyóról. „Regius a gyászoló hívek kíséretének a rudnai parton búcsú beszédet mondott Sámuel király amaz igéi felett: «Ha én az Úr előtt kedves leszek, engemet ismét haza hoz.»” (2Sám 15,25; ld. ROZSNYÓ, 1887, 12). Ezután Csetneken és Sajógömörben lelkész. Megjelent pozsonyi véstörvényszék előtt, ahonnan a reverzális aláírásával menekült meg. 1682-től újra rozsnyói pap, ahonnan 1687. február 27-én Szécsényi György esztergomi érsek üzte el. Ekkor Berzétére, 1688-ban pedig Sajógömörre ment, de haláláig nem tudott már lelkészként szolgálni. Első felesége, Thurnai János özvegye (Anna) 1667-ben meghalt. 1668-ban vette feleségül a rozsnyói Hulik Zsuzsannát.

Művei:

Osgyáni lelkészként három prózai művét és fenti énekünket egy kötetben jelentette meg Kassán, 1654-ben:

[1] *Mise-nem-mise, az az a miseről való tudománynak ostromlása, meg-hamissítása és el rontása, melyet Hunnius Egyed doctor irasabol magyar nyelvre fordított Kiraly Jakab osdgyáni prédikátor.* – [2] *Harmas Szent Irasbeli dolgok, mellyekben I-szor három articulusok foglaltatnak. I. Az Istenről. II. A Christus Jesusrol. III. A Szent Lelekről.* – [3] *II-szor igen szép emlékezetre méltó dolgok, mellyeket rövideden öszve szedett és ki-adott Kiraly Jacab, ossdgyáni ecclesianak méltatlan lelki-pásztor.* – Kassa, Valentin Gevers, 1654. – RMNy 2522. – Az ajánlások szerint Bakos Gábor kállói kapitány, Király Jakab komája támogatta a kiadást.

Szalóczi Mihály sajoszentpéteri református lelképásztor Király kiadványának második részére vitairattal válaszolt: *Az Isten-ember Jépus Christusnak személye felől igazán értő tanitoknak valasz-tetelek...* – Sárospatak, Rosnyai János, 1660. – RMNy 2942.

Kálmán Farkas (1882, 129; 1883, 85) Király Jakabnak tulajdonítja az *Én Istenem, sok nagy bűnöm* kezdetű éneket is (ld. 49. számú versünket), de érvelése ma már nem állja meg a helyét: igaz, hogy a *Balogi cancionáléban* a két vers egymás mellett található, viszont ma már tudjuk, hogy Király Jakab éneke először nem a *Balogi cancionáléban* jelent meg, ahogy Kálmán még tudta, hanem korábban, az 1654-es kiadvány végén. Tehát az azonos téma, és nem az azonos szerző indokolta a két vers egymás melletti elhelyezését a cancionáléban.

Versforma: a10(5,5) / a10(5,5) / a10(5,5) / a10(5,5).

Dallam-jegyzet:

A nótajelzésben megadott dallam: *Légy irgalmas Úr Isten minékünk*; RMDT I. 46. sz., 628–629.

A dallam első előfordulása, egyben első magyarországi lejegyzése: Kolozsvár 1744, 223. sz.

A dallam jellemzése (hangneme, ambitusa, kadenciái): g-dór; g'-g"; 4, 5, 5.

Mai énekeskönyvi változatok: *Jer, dicséjjük az Istennek Fiát*, EÉ 363, RÉ 286.

Tárgyi jegyzet:

2 Hajcs meg füled – 2Kir 19,16; Zsolt 86,1

4 vég napon – az utolsó ítélet napján

9 Kore, Datan Abiron eseti – Kórah, Dátán és Abirám a pusztai vándorlás során felkelést szítottak Mózes és Áron ellen, s ezért büntetésből elnyelte a lázadókat a meghasadt föld (4Móz 16,1-35)

11 Sodomának rettentnek eseti – Isten kénkőves tűzesővel pusztította el a romlott várost, Sodomát (1Móz 19,1-24)

12 Angyaloknak eghből le vetési – Jel 12,9

25 David királyt – 2Sám 12,13-25

25 Magdolnát meg szaná – itt nem Magdalai Máriaára utal a szerző, akiből Jézus hét ördögöt űzött ki (Lk 8,2), hanem a Jézus lábát megkenő bűnös asszonyra (Lk 7,36-50)

26 Tékozlo Fiat – Lk 15,11-32

28 Publikanust – vámszedőt, Lk 18,9-14

35 El-tévedet bujdosó juhoknak – Lk 15,4-7

42 Földből allo edény – cserépedény, 2Kor 4,7

43; 46 féreg ; Fergetsket – Jób 25,6; Zsolt 22,7

IV. 4. 196/B. Pajzsom nekem Jézusom

[Kritikai szöveg, dallama nem ismert, az ajánlott dallam a jelentés végén található:]

1. Paisom nekem Jesusom
Az ki azért jelent meg,
Hogy ördögöt roncsa megh:
Minden hatalmat vedgye-el,
5 Ne birjon eo szivemmel:
Jesusom nem hadlak-el.
2. Noha sok kereszt *készitet*,
Az mely hiveket követ,
Engem nagy próbára veöt;
10 De Jesustul nem szakasz el
Mert eö bir én szivemmel,
Jesusom nem hadlak el.
3. Noha ördögh tsalardsággal,
Testem rossz kivansággal,
15 Vilag-is alnoksággal,
Engem ostromlanak szörnyőn,
De benned gyűzedelmem:
Jesusom nem hadlak el.
4. Tudom bönnek sok voltával
20 Meg bantotalak Isten,
De Jesus en érdmemem:
Eö megh terö bünösököt
Magához fogad szivel,
Jesusom nem hadlak el.
5. Am ostorod itt eltemben,
25 De ha meg öliszis engem,
Tsak benned reménységem:
Téged kialtlak szüntelen
Meg foglak erős hittel:
30 Jesusom nem hadlak el.
6. Szallyak bar ma sötetségben
35 Otis Jesusom nékem
Vilagosságom leszen;
Ez világ mar nékem nem kel
Mert gonosságban megyek:
Jesusom nem hadlak el.
7. Tudom Aattyam olly keresztet
40 Senkire nem eresztesz,
Mellyet el nem szenvedhett,
De annakis könyobitész
Minden tartasz kezekkel:
Jesusom nem hadlak [el].
8. O Jesusom legy én velem,
45 Mikor ki köll költőznem
Hozzad innét menyékben
Lelkemet Vilagosits meg
Mennyei Fényességgel,
Jesusom nem hadlak el.
9. Amen! O Jesusom légyen,
50 Részed szent kegyelmedben,

Agy veled örvendeznem.
 Adgy ez Vilagból ki mulnom
 Hűtben jo reménységben.
 Jesusom nem hadlak el.

4 I vigye el 7 I kisírtet 9 I engemet 11 I ne birjon eő ... szivemet 15 II vilagi 17 II győződelem 19 II bűnem 21 II érettem 22 I [a *terö* utólag beszúrva] 25 II ostorozon I eletemben 26 II megh éöl 28 II szivessen 31 II Szalyak imar 32 I [az *otis* kivehetetlen szöböl javítva] 32-33 II segicz nékem jesusom / légy én vilagosagom; 34 II világh nekem 35 II megyen 37 II oly kegyelmed 38 II eresztet 39 II az kit el nem szenvedhet 40 II közepite 45 I Hozzad mert [az *innét* olvasata bizonytalan] II hozad megyek

[Jegyzet-részlet:]

Kéziratai:

I. Radvánszky II. János füzete (1679 körül): 30a–31a – Cím: *Közönseges Enekek*. – A szöveg végén: *Amen*. – A szöveg későbbi kézzel több helyen át van javítva, néhol az eredeti szöveg teljesen kivehetetlen. A helyesírási eltéréseken túl a későbbi kéz többször értelmesebb variánst ad, a metrumot is jobban követi. A főszövegben ezért a javított alakokat közöljük, a variánsok között pedig a korábbi alakot. Csak az értelemmódosító javításokat jelezzük.

II. Sárospataki verses toldalék (17. sz. vége–18. század): 40a–41b – Cím: *Cantio Devota*.

Jézus-ének. 1679 előtt keletkezett. Szerzője egyelőre ismeretlen. Stoll Béla bibliográfiájában (S) nem szerepelnek az ének forrásai.

Versforma: a8, a7, a7, b8, b7, B7.

1 Paisom nekem Jesusom – 2Sám 22,3; Zsolt 3,4; Ef 6,16 etc.

13-15 ördőgh ..., Testem ..., Vilag-is – vő. Martin Luther Miatyánk-magyarozatát a *Kis Kátéban* és a *Nagy Kátéban* (*Konkordia könyv*, II, 63, 179-181)

V. FORRÁS ANALITIKUS LEÍRÁSÁRA PÉLDA

Tornai graduál (1611-1613, 17. század második fele) – 309 ff., 180x380 mm, pergamenbe kötött, protestáns graduál és énekeskönyv – Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményei (Nagykönyvtár)

A graduál elnevezése a törzsanyag leírásának és első használatnak a helyéről – Torna mezővárosról – származik. (Torna – ma: Turňa nad Bodvou, község Szlovákiában – századokig annak a Torna vármegyének a székhelye volt, amelyet többszöri kísérlet után véglegesen 1881-ben egyesítettek Abaújjal, attól fogva: Torna-Abaúj vármegye.) A kötet valójában kolligátum, amely különböző kezek által írt részeket tartalmaz: graduált, gyülekezeti énekeskönyvet és az ún. kassai részt.

I. A kézirat története

A kéziratot 2007-ben ajándékozta Patay Pál a sárospataki református könyvtárnak. A kézirathoz mellékelt iratok tájékoztatnak a kötet 20. századi történetéről:

I. 1. „A könyv a nagyanyám, özv. Horváth Mihályné, Gencsy Margit tulajdonában volt. A tornyosnémet[i] lakásán egy faliszekrényben tartotta. Amikor az 1920-as években a villanyt bevezették a házba, a szerelők, nem tudva a faliszekrényről, a mögötte lévő falat megfurva, belefurtak a faliszekrénybe és elég súlyosan megsértették a könyvet. Ezt követően mutatta meg ezt a Széchényi Könyvtár igazgatójának, Fitz Józsefnek, aki a mellékelt véleményt küldte meg. Nagyanyámtól az atyám, Patay Tibor, tőle meg magam örököltem meg.

Budapest, 2007. augusztus 25. Patay Pál sk. /Patay Pál dr/”

I. 2. „Magyar Nemzeti Múzeum Orsz. Széchényi Könyvtár Igazgató – pecsét

Iktatószám: 104/1937.

Méltóságos Uram!

A könyvtárnak megvizsgálásra átadott XVII. századi zsolttároskönyvről, melyet f. hó elsején visszaszolgáltattunk, van szerencsém a mellékelt jelentést pótlólag megküldeni.

Fogadja Méltóságod igaz tisztelem és nagyrabecsülésem kifejezését.

Budapest, 1937. június 8. Fitz József főigazgató.

Méltóságos báji Patay Tibor dr. Urnak, ny. főispán, felsőházi tag, földbirtokos. Budapest. V. Bálvány-u. 20.”

I. 3. „Nyomatott felzet: Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchényi-Könyvtár Budapest VIII, Múzeum-körút 14-16.

Ikt. sz. Ad 104/1937. szám

Jelentés

Patay Tibor ny. főispán ur tulajdonát képező vallásos tárgyú kéziratról.

A fent jelzett, rongált hártabörkötésű kézirat méretei a következők: 38x18 cm. Tartalmaz 296 számozatlan levelet. Több levele rongált s ezek szélei a megcsönkítés következtében olvashatatlanokká váltak. A kézirat több kéz írása. A más-más kéz által írt részek helyesírása eltérő: az egyik másoló az etimologikus, a másik a fonetikus helyesírás

elveit követi. A legrégebb bejegyzés a 17. század elejéről való, de a későbbiek sem származhatnak a század második felénél későbbi időből.

Tartalmilag a kézirat tekintélyes része protestáns zsolnárszövegeket tartalmaz, legtöbbször hangjegyekkel. A zsolnárszövegek között ismeretlen nincs. A 16. századi magyar zsolnárirodalom termékeiből vett másolatok kivétel nélkül. Kevésbé jelentős zsolnárszerzőktől Szenczi Molnár Albertig. Ezekon kívül több 16. századi bibliai tárgy verses históriát is tartalmaz a kézirat. (Nyomtatásban ezek a Régi Magyar Költők Tára c. kiadványokban jelentek meg.) A verses históriák szerzői között szerepel ennek a műfajnak egyik legnevezetesebb képviselője, Batizi András is, aki épp a kézirat létrejöttének vidékén, Abaujban, működött, Szikszón tanítóskodott, Sátoraljaujhelyen prédikátorként működött s e vidék lakosságát ő térítette protestáns hitre.

Ezek a tartalmi szempontok valószínűvé teszik, hogy a kézirat protestáns eredetű. Csupán egy fejezet teszi ezt kétségesse (*Incipit liber Caeremoniarum*, ... 1611). E szerint valószínűnek látszik, hogy ez a része a kéziratnak katolikus eredetű. Ebben az esetben azt kellene feltételeznünk, hogy a fenti kódex protestáns és katolikus anyagból álló kolligátum. A kódex kétségtelen protestáns származásán ez a tény sem változtat. Nemcsak a 17. század elejéről, de még a 18. századból is ismerünk protestáns iratokat, amelyekben a katolikus szertartások nyomai még tovább élnek. A 17. században még egyáltalán nem lehet teljes értelemben vett szétválásról beszélni.

Bp. 1937. április 23.” [A graduál-rész, a *Liber caeremoniarum*... nem katolikus, hanem protestáns eredetű.]

II. Leíró-másoló személyek

II. 1. Ismeretlen 1. kéz (1a-34a) – 17. század eleje

II. 2. Szendrey István (2. kéz)

A törzsanyag (II. rész) címlapját Szendrey István, a tornai iskola rektora (?) készítette (35a):

Incipit liber Caeremoniarum, in quo hymni, antiphonae, psalmi, responsoria, simul cum Uersibus secundum ueterem ritum et obseruationem Ecclesiae apud Chri(sti)anos fideliter obseruatae, continentur. Anno do(mi)ni: 1611: die 19. 9bris.

Tria requiruntur in Cantu.

Primo. Ut pia cantilena sumpta ex scripturis, sobrie et modeste cum aedificatione canantur.

Secundo. Ut in Spiritu et mente cum intellectu astantis populi, ut doceri et admoneri auditores possint, canantur lingua intellecta, ut iubet Ap(osto)l(i)s: 1. Corint: 14.

Tertio. Ut in Spiritu et veritate cum gratia et aedifica(ti)o(n)e plebis, ex fide in laudem et gloriam Domini canantur, ut dicitur Colos: 3. Efess: 5.

Grata Deo quam sit res psallere voce potenti

<...> vatis, Psalteria Musa docet.

Grata Deo quare quivis .... potenti

Dulce melos retinet lingua(ue) corq(ue) tuum.

Scribebatt [!] Stephanus Zendrey in schola Tornauien(si) mp.

II. 3. Rimai György (3. kéz)

A graduál-énekeskönyv törzsanyagának (35a-199b) leírója Rimai György, aki talán tornai kántorként működött:

Absolvi die 25 Febr(uarii) labore & industria Anno 1613. Domini cvra (et) vi Georgius Rimai m(anu) p(rop)ria. (199b).

II. 4. Ismeretlen (4. kéz)

A 98b lap alsó harmadában lévő bejegyzés a kötet kassai római katolikus kapcsolatára mutat :

Carmina, super Monstrantiam Cassoviensem scripta, quae Monstrantia a nefanda Thököliana potentia An(n)o 1684. destructa. Vindicta clamat.

Palladis insigni Faber hoc Antonius arte,

Ad laudem Domini nobile fecit opus.

Cum copula Ch(ri)stj regeret virtute Joannes,

Egregius Doctor, et pietate Parens.

Mille quater centum conplerent ordine cursus,

Sex Annos jungens, his deciesq(ue) novem(bris).

II. 5. Kecskeméti K. Gergely (5. kéz) – 201a-212b; 214b-216a [?] leírója:

per Grego[ri]um] K. Keczkemeti[num] additae [lapszél levágva] (204a).

II. 6. Josvay A. (6. kéz) – 217a-220a leírója:

Scriptis A. Josvay A(nn)o 1702. d(ie) 9. Jan. (219a).

II. 7. Georgius Hloboky (7. kéz), kassai római katolikus magyar kántor, a 213a, 214a, 300b-307b lapok leírója:

[görög betűkkel:] Sn [elírás] | Syn tó Theō. || [Isten nevében.]

In majorem Sacro-Sanctae Trinitatis Gloriam | His in terris militantis Eccl(esi)ae Aedificationem | Melodiarum

Cantionum Hungaricarum | genuinam et perpetuam Conserva(ti)onem) | Studiosae Juventutis informationem |

Conscripsit Cašoviae | Georgius Hlboky Tren(chiniensis) | NB <...> Gratia dei <...> Chori Hungarici | Cantor mp. ||

NB <...> Gratia dei <...>

NB. Dormientibus hominibus venit inimicus | homo et inter triticum sparsit etiam | zizania. | Qui dixerit Fratri suo

stultus: dignus | est aeterno supplicio: Perpende o Inimici boni nominis | Salvatoris verba, et ipsa in tua te convincant

conscientia. Vale. // (300a)

II. 8. Ismeretlen, több kéz a fennmaradó leveleken (17. század második fele).

Az erősen rongált kéziratot a Nagykönyvtár restauráltatta. Ferenczi Ilona, aki először tanulmányozhatta a még restaurálatlan kéziratot, számozta meg a leveleket, tanulmányban röviden ismertette a kéziratot, és elkészítette az antifonák analitikus leírását (FERENCZI, 2008).

Forrás-leírásunkban Ferenczi szerkezeti felosztását, szertartási énekműfaj-meghatározásait követtük, és kiegészítettük a gyülekezeti énekek analitikus leírásával, beazonosításával:

I. rész – verses zsoltárok (1a-34a):

Lapszám	Cím Incipit (Szerző)	17. kötet	RPHA vagy RMKT 17/kötet, szám
1a-2b	Psalmus LXXIV. <i>Hogy Jeruzsálemnek drága templomát</i> (Skarica Máté)		RPHA 549
2b-4a	Psalmus CXXXIVII (!) <i>Izraelnek megszorodott nemzetsége</i> (S. M.)		RPHA 621
4b-5b	Psalmus XLVI. <i>Mikor Szennakerib a Jeruzsálemet megszállotta vala</i>		RPHA 940
5b	Psalmus XLII. <i>Mint a szép híves patakra</i> [csonka: 1-2. versszak] (Szenci Molnár Albert)		RMKT 17/6, 42. sz.
6a	<i>Dicsérjed, áldjad, én lelkem, az Úristent</i> [csonka: 3-5. versszak]	30. sz.	
6b-7b	Psalmus LXIII. <i>Saulnak a Dávidhoz jó szerelme</i> (Skarica Máté)		RPHA 1209
8a-8b	Psalmus XCV. Nota: Jer, emlékezzünk, mi keresztyének &c. <i>Jer, örvendezzünk az Úristennek</i> (Huszár Gál)		RPHA 657
8b-9b	<i>Szent Dávid király háborúságában panaszolkodik</i>		RPHA 1307
9b	Psalmus [!] <i>Az Úristen nékem édes táplálóm</i> [csonka: 1-3. versszak]		RPHA 152
10a-b	<i>Drága dolog az Úristent dicsérni</i> [csonka: 15-21. versszak]		RPHA 291
10b-11a	Psalmus I. <i>Boldog az olyan ember az Istenben</i>		RPHA 203
11a-12b	Psalmus II. <i>A szent Dávid próféta második énekében</i>		RPHA 1311
12b-14b	Azon psalmus. <i>Zúgódik, dül-fül magában e világ</i> (Zeleméri László)		RPHA 1496
14b-16a	Psalmus VI. Greg: Zeg: <i>Szent Dávid király bűnei ellen</i> (Szegedi Gergely)		RPHA 1306
16b-18a	Psalmus X. Nóta: Ó, mely igen: Greg: Zeg: <i>Tekints reám, Istenem, nyavalyámban</i> (Szegedi Gergely)		RPHA 1366
18a-20a	Azon psalmus. <i>Megnyomorodván ellenségétől Szent Dávid próféta</i> (Sztárai Mihály)		RPHA 868
20a-b	Psalmus XII. <i>Ó, Úristen, tekints hozzánk magas mennyből</i>		RPHA 1139
21a-b	[Psalmus XII.] <i>Szabadíts meg, és tarts meg, Uram Isten</i> (Sztárai Mihály) [csonka: 4-11. versszak]		RPHA 1295
21b	Psalmus XV. <i>Sokan vannak most olyatén emberek</i> (Sztárai Mihály) [csonka:		RPHA 1283

	1. versszak]	
22a-b	[Psalmus XVI.] <i>Őrizz meg engemet, benned bízom</i> [csonka: 2-11. versszak]	RPHA 1147
23a-b	Psalmus XXIII. <i>Szent Dávid próféta éneklő könyvének huszonharmad részében</i> (Sztárai Mihály) [csonka: 1-7. versszak]	RPHA 1309
24a-25a	[Psalmus XXVI.] <i>Mikor Dávid vala keserűségben</i> (Sztárai Mihály) [csonka: 2-10. versszak]	RPHA 932
25a	[Psalmus XXVII.] <i>Ó, én két szemeim</i> [csonka: 8-9. versszak]	RPHA 1110
25a-26a	Psalmus XXVIII. Nóta: Csak tebenned, Uram Isten &c. <i>Mostan hozzád fölkiáltok, felséges Úristen</i> (Sztárai Mihály)	RPHA 1017
26a-b	Psalmus XXIX. Nóta: Nagy hálaadással: &c. <i>Szent Dávid próféta az Istennek nagy hatalmát látván</i> (Sztárai Mihály) [csonka: 1-6. versszak]	RPHA 1308
27a-28b	[Psalmus XXXI.] <i>Bened bízom, Uram Isten</i> (Thordai Benedek) [csonka: 2-24. versszak]	RPHA 171
28b-29b	Psalmus XXXII. <i>Boldog az olyan ember e világon</i> (Szegedi Gergely)	RPHA 199
29b-32a	Azon Psalmus. Nóta: Szent Dávid próféta éneklő &c: <i>Sok emberek vannak e széles világon</i> (Sztárai Mihály)	RPHA 1248
32a-34a	XXXIII. <i>Mindenkoron áldom az én Uramat</i> (Sztárai Mihály)	RPHA 983

II. rész – graduál (35a-199b)

35a - A címlapot Szendrey István, a tornai iskola rektora készítette (2. kéz):

36a-199b - A graduál-rész leírója Rimai György, aki talán tornai kántorként működött (3. kéz, 199b). Ferenczi Ilona elemzése szerint (2008, 116-117) a következő, elsősorban a vesperáshoz tartozó liturgikus tételekből áll:

36a-99b – himnuszok (közben sequentia, hitvallás);

100a-116b – vegyes műfajok (invitatorium, *Litania*, sequentia, *Te Deum*);

117a-134b – 83 antifona;

135a-151b – vegyes műfajok, műfajsorozatok (himnusz, *Sanctus*, responzóriumok, verzikulusok,

Benedicamus-tételek);

152a-199b – prózai zsoltárok és a három újszövetségi canticum, továbbá az Athanasius-féle hitvallás.

III. rész – vegyes tételek: szertartási és gyülekezeti énekek – több kéz bejegyzései (201a-298b)

201a-204a – szertartási énekek

204b-298b – főként gyülekezeti énekek – 17. század második fele:

Lapszám	Cím Incipit (Szerző)	17. kötet	RPHA vagy RMKT 17/kötet, szám
204b-205b	Psal. 46. <i>Az Isten a mi reménységünk</i> (Szenci Molnár Albert)		RMKT 17/6, 46. sz.
205b-207b	LXXVIII. [!] <i>Voce mea ad Dominum.</i> <i>Az Istenhez az én szómat, emelem kiáltásomat</i> (Szenci Molnár Albert)		RMKT 17/6, 77. sz.
207b-209a	<i>Örvendezetek az erős Istennek</i> ♯ (Szenci Molnár Albert)		RMKT 17/6, 81. sz.
209a-212b	58. zsolt. <i>Haragodnak nagy voltában</i> (Szenci Molnár Albert)		RMKT 17/6, 58. sz.
212b	Psalmus 79. [!] <i>Az Úrnak irgalmát örökké éneklek</i> (Szenci Molnár Albert) - csonka		RMKT 17/6, 89. sz.

213a	<i>Veni Sancte Spiritus, mentes tuorum</i> ♯	
213a	<i>Festum nunc celebre</i> ♯ [csak a kezdet]	
214a	<i>O lux beata Trinitas</i> ♯ [csak a kezdet]	
215a-b	<...> de extremo iudicio. <i>Ébredjél fel, világ, bűneidből</i> (Nemes Imre?)	RPHA 308
216a	<i>Megteljesíté az Atya Isten</i> (Tuba Mihály)	RPHA 872
217a	Cantio pro nativitate. <i>Hirdetek tinéktek lelki nagy örömet</i>	67. sz.
217b-218a	Más. Karácsonyi. <i>Mostan örvendezzünk, keresztyének</i>	166. sz.
218a	Más. <i>Isten Fia váltságunkra</i>	82. sz.
218b-219a	Cantio pro pace. <i>Te, békeesség fejedelme</i> (üres kottavonalak) <i>Scripsit A. Josvay A(nn)o 1702. d(ie) 9. Jan.</i>	220/B. sz.
219b-220a	<i>Mire bánkódól, ó te, én szívem</i>	RPHA 999
221a-236b	Passió♯	
237a	A Krisztus eltemetéséről való ének. <i>Ó, siralom! Szívfájdalom!</i>	192/C. sz.
238a-247a	Jeremiás imádsága és siralmi♯	
248a-b	<i>Mennyből jövök most hozzátok</i>	143. sz.
248b	Más. <i>Dicséretes a gyermek</i>	RPHA 258
249a	Más. ex Sl(ova)cha: Zwestugem w(am) etc. <i>Hirdetek tinéktek lelki nagy örömet</i>	67. sz.
249a-b	Más. <i>Krisztus Urunknak áldott születésén</i> (Pécseli Király Imre)	RMKT 17/2, 15. sz.
250a-254b	Az Izsák házasságáról való história. <i>Régi nagy időben, a vízözön után</i> (Batizi András)	RPHA 1192
254b-256a	Cantio de nativitate. <i>Mikor Krisztus Bethlehemben</i> (Erdélyi Máté)	RPHA 938
256b-257a	Cantio de nativitate. <i>Mi Atyánk, Atya Isten, vezérünk</i> (Sztárai Mihály?)	RPHA 903
257a-b	<i>Megteljesíté az Atya Isten</i> (Tuba Mihály)	RPHA 872
258a-259a	Cantio de nativitate. <i>Mikor e széles világ kárhozatba esett volna</i>	RPHA 934
259a-b	<i>Jézus születék üdvösségünkre</i> (Szegedi Kis István?)	RPHA 677
259b-260b	Hymnus nativitatis. <i>Teljes e széles világon</i>	RPHA 1371
261a-262a	<i>Teljes szívvel örvendjünk</i> (N. K. T.)	RPHA 1372
262a-263a	<i>Puer natus in Bethlehem</i> <i>Gyermek születék Bethlehemben</i>	RPHA 448
263a-b	<i>Úristennek szent Fia, e nap nekünk születék</i>	RPHA 1445
263b-264a	<i>Dávidnak ő városában</i>	RPHA 243
264a-265a	<i>Krisztus Jézus születék</i>	RPHA 799
265a-266a	<i>Jer, mindnyájan örüljünk</i>	RPHA 656

266a-267a	<i>Úristen veletek</i>	RPHA 1444
267a-268b	A Modulisemus nótájára. <i>Jer, mi dicsérjük, áldjuk és felmagasztaljuk</i>	RPHA 649
268b-270b	<i>Jer, dicsérjük e mai napon a mi Urunkat</i> (Batizi András)	RPHA 640
270b	Cantio de novo anno. <i>Nekünk születék mennyei király, kit</i>	RPHA 1066
271a-b	Nagypéntekre való ének. <i>Atyának bölcsessége, bizony istensége</i>	RPHA 114
271b	AZ ÚR KRISZTUS DICSŐSÉGES FÖLTÁMADÁSÁRÓL VALÓ SZÉP ISTENI DICSÉRETEK	
272a-273a	<i>Krisztus föltámad, ki értünk meghalt vala, mi bűnünkért</i> (Batizi András)	RPHA 786
273a-b	<i>Krisztus föltámad, mi bűnünket elmosa, ő szent</i>	RPHA 792
274a-b	<i>Krisztus föltámad, nekünk örömet ada</i> (Batizi András)	RPHA 794
274b-275a	<i>Krisztus föltámad igazságunkra</i>	RPHA 784
275a-276b	Nóta: Emlékezzünk e napon Urunknak. <i>Krisztus föltámad, ki értünk meghalt vala, mindennek</i>	RPHA 788
276b-277a	<i>Krisztus föltámad, mi bűnünket elmosa, szent vére</i>	RPHA 791
277b-278b	<i>Emlékezzünk e napon Urunknak haláláról</i>	RPHA 372
278b-279a	<i>Krisztus föltámad, mi bűnünket elmosa, és kiket</i>	RPHA 790
279a-b	<i>Krisztust megfeszíték kegyetlen zsidó népek</i>	RPHA 817
280a	<i>Ó, Jézus, mi üdvözítőnk</i> (N. K. T.)	RPHA 1116
280b-281b	A Krisztus győzedelmes mennybemenéséről. <i>Krisztus mennybe felmene, nekünk helyet szerzeni, ül</i>	RPHA 808
281b-282b	<i>A Krisztus mennybe felmene, nekünk helyet szerzenie, Atyjával</i>	RPHA 806
282b-283a	<i>A Krisztus mennybe felmene, hála legyen az Istennek</i>	RPHA 19
283a-284b	Pünkösdre. <i>A Pünkösd ünnepnapján, tanítványok</i>	RPHA 35
284b-285b	<i>Pünkösd napja betelvén</i>	RPHA 1184
286a	<i>A Pünkösdnek jeles napján, Szentlélek</i>	RPHA 37
286a-b	<i>Régi Pünkösdnek idején</i>	197. sz.
286b-287a	Ad notam Spiritus S. gratia. <i>Pünkösdnap a Szentlélek Úristen</i>	RPHA 1185
287a-287b	<i>A Pünkösdnek jeles napján, hála legyen</i> [1. változat]	RPHA 36
287b-288a	<i>A Pünkösdnek jeles napján, hála legyen</i> [2. változat]	RPHA 36
288a-289a	<i>Jövel, Szentlélek Úristen, lelkünknek</i> (Batizi András)	RPHA 702
289a-b	A Szentháromságról. <i>Szentháromság és csak egy istenség</i>	RPHA 1326
289b-290a	<i>Imádunk mi téged, Szentháromság</i>	RPHA 577
290a-b	<i>Hiszünk mi mind egy Istenben</i>	RPHA 540
291a-b	<i>Üdvözlégy, örök Úristen</i>	RPHA 1404
292a-293a	<i>Szükség megtudnunk üdvösségnek dolgát</i>	RPHA 1348
293a-294a	<i>Ó, Izrael, szerető népem</i>	RPHA 1114
294a-b	<i>Aufer immensam &c.</i>	RPHA 1469

	<i>Vedd el, Úristen, rólunk haragodat</i>	
295a-b	De adventu. <i>A keresztyénségben</i>	RPHA 17
295b-286b	<i>Az Atya Úristen Ádámot hogy teremté</i>	RPHA 118
296b	Következik egynéhány elmaradott karácsonyi ének	
296b-297a	<i>E nap nekünk dicséretes nap</i>	RPHA 295
297b-298b	Angelus ad pastores ait. <i>Ím, a magas mennyből jövök</i> (Mihálykó János)	RMKT 17/8, 23. sz.

IV. rész – római katolikus iskolások számára leírt melodiarium (dallam verskezdősorokkal), Hlboky György kezével (300a-307b). Egy dallam több incipittel a táblázatban közös sorban szerepel. A bibliográfiai azonosító tájékoztató jellegű, mivel a kezdősor alapján nem mindig lehet egyértelműen azonosítani a verset, illetve a katolikus variánst. A kéziratban több helyen a kezdősor után szám szerepel. Ez a szám nem más, mint Kájoni János 1676-os kiadású *Cantionale catholicum*ának (RMK I. 1188) lapszáma. A lapszámnál első helyen az új, másodikikon pedig az eredeti szerepel.

Lapszám	Kezdősor (Szerző)	RPHA vagy RMKT 17/kötet, szám
300b-301a 1a-b	<i>Drága dolog az Úristent dicsérni.</i> 633. (Skarica Máté? vagy Sztárai Mihály?) <i>Jézus Krisztus, mi kegyelmes</i> [546.] (Bereki István?)	RPHA 291 RPHA 668
	<i>Szent Dávid király háborúságában.</i> 575.	RPHA 1310
	<i>Irgalmazz, Úristen, immáron énnékem &c.</i> 610. (István deák)	RPHA 590
	<i>Háborúsága Dávid királynak.</i> 605.	RPHA 470
	<i>Felséges Isten, mennynek, földnek:</i>	
	<i>Ó, Úristen, tekints.</i>	RPHA 1139
	<i>Ébredjél fel, világ, bűneidből.</i> 542. (Nemes Imre?)	RPHA 308
	<i>Sok nyilvánvaló bizonyságokkal szent Dávid.</i> (Sztárai Mihály)	RPHA 1263
	<i>Hogy panaszkodik a hatalmas Isten.</i>	RPHA 550
	<i>A jó hitű ember szelíd e világon.</i> 622. (Rimay János?)	RPHA 14
301b-302a 2a-b	<i>Tekints reám, Istenem, nyavalyámban.</i> 580. (Szegei Gergely) <i>Ó, mely igen rövid.</i>	RPHA 1366 RPHA 1121
	<i>Hallgass meg minket, Úristen.</i> 152.	
	<i>Ó, mint keseregnek most a keresztyének.</i> (Szegei Kis István)	RPHA 1127
	<i>Hálát adunk neked, mennybéli Isten</i> (Szenci Molnár Albert)	RMKT 17/6, 160. sz.?
	<i>Az Úr énnékem őriző pásztorem.</i> (Szenci Molnár Albert)	RMKT 17/6, 23. sz.
	<i>Mondjatok dicséretet, keresztyének.</i> 534.	RPHA 1005
	<i>Adjunk hálát mindnyájan az Atya Úristennek, és mondjunk dicséretet.</i> (Huszár Gál?) [528.]	RPHA 62
	<i>Az Izraelnek népe régenten ó törvényből.</i>	RPHA 142
	<i>Megbántunk, Isten, szüntelen tégedet.</i>	RPHA 859
	<i>Ti, keresztyének, dicsérjétek Istent, kik a Jézusnak.</i>	RPHA 1378
	<i>Ó, felséges Úr, mi kegyes Istenünk.</i> (Szenci Molnár Albert)	RMKT 17/6, 8. sz.
	<i>Segítségül hívjuk a mennybéli Istent, hogy minket</i>	RPHA 1215
	<i>Tekints reánk immár, nagy Úristen, a mennyekből, a te dicsőséges</i>	RPHA 1368
302b-303a 3a-b	<i>Aki veti segedelmét.</i>	RPHA 74
	<i>Boldog az olyan ember az Istenben.</i> 571.	RPHA 203
	<i>Krisztus, ki vagy nap és világ, minket sötétségben ne hagyj.</i> 532.	RPHA 804
	<i>Lásd meg, Uram, ügyemet, mely méltatlan bosszút szenvedek éltmben.</i> 601. (Tolnai Bálint?)	RPHA 823
	<i>Úristen, légy most mivelünk, mert sokan támadtak ellenünk.</i>	RPHA 1439

	<i>Uram, te nagy haragodban, ki miatt vagyunk búban.</i>	RMKT 17/6, 6. sz.
	<i>Hatalmas Isten, könyörgünk, szent felségedhez kiáltunk</i>	RPHA 524
	<i>Eltévedtem, mint juh: &c.</i>	RMKT 17/8, 165. sz.
	<i>Ó, Izrael szerető népem.</i> 2. Szabadíts meg engem, Úristen. (Szenci Molnár Albert) 3. Emeld fejedet.	RPHA 1114 RMKT 17/6, 59. sz.
	<i>Az egek beszélnek és nyilván hirdetik az Úrnak erejét</i>	RMKT 17/6, 19. sz.
	<i><Haragodnak> nagy voltában megindulván. (Szenci Molnár Albert)</i>	RMKT 17/6, 38. sz.
303b-304a 5a-b [!]	<i>Úrnak szolgálói mindnyájan, áldjátok az Urat vígan</i> (Szenci Molnár Albert)	RMKT 17/6, 134. sz.
	<i>Úristen, bűnünkért és hitetlenségünkért.</i>	
	<i>Ítéld meg engemet, Úristen, és fogadd fel én ügyemet</i> (Szenci Molnár Albert)	RMKT 17/6, 43. sz.
	<i>Maradj velünk, mi Krisztusunk.</i>	RMKT 17/17, 140/B. sz.
	<i>Kiáltásom halld meg, Isten, vedd füledben az én könyörgésemet. (Szenci Molnár Albert)</i>	RMKT 17/6, 61. sz.
	<i>Nosza, istenfélő szent hívek, örvendezzetek az Úrnak. (Szenci Molnár Albert)</i>	RMKT 17/6, 33. sz.
	<i>Ne szállj pörben énvelem, ó, én édes Istenem</i> (Kanizsai Pálfi János)	RMKT 17/8, 56. sz.
	<i>Ékes dolog dicsérni, Uram, felségedet. (Szenci Molnár Albert)</i>	RMKT 17/6, 92. sz.
304b-305a 6a-b	<i>Aldjad, lelkem, Uradat, Istenedet, minden énbennem dicsérje szent nevét</i> (Szenci Molnár Albert)	RMKT 17/6, 103. sz.
	<i>Szemem a hegyekre vetem, mert felül van nekem. (Szenci Molnár Albert)</i>	RMKT 17/6, 121. sz.
	<i>Örülök az én szívemben e kívánatos hírt hallván. (Szenci Molnár Albert)</i>	RMKT 17/6, 122. sz.
	<i>Aldjátok az Úr nevét, akik neki szolgáltok. (Szenci Molnár Albert)</i>	RMKT 17/6, 135. sz.
	<i>Aldjad, én lelkem, az Urat, hirdessed dicséretét. (Szenci Molnár Albert)</i>	RMKT 17/6, 146. sz.
	<i>Emlékezzél, Úristen, híveidről, kik kiáltunk. 542.</i>	RPHA 368
305b-306a 7a-b	<i>Mikor Szennakerib a Jeruzsálemet megszállotta volna.</i>	RPHA 940
	<i>Örök Isten, figyelmezzél az én segítségemre. 616.</i> <i>Buzgó szívből te fiaid. (Radán Balázs)</i> <i>Benedd bízom, Uram Isten, soha ne gyaláztassam. (Thordai Benedek)</i>	RPHA 1150 RPHA 219 RPHA 171
	<i>Tempore belli.</i> <i>Jövel, légy velünk Úristen, segíts meg minket. 562.</i>	RPHA 694
	<i>Üdvözlégy, örök Úristen, ki vagy foghatatlan felségben.</i>	RPHA 1404
	<i>Szentháromság: 285.</i> 2. <i>Imádunk mi téged:</i> 3. <i>Tanulj meg te az úton</i>	RPHA 1326 RPHA 577 RPHA 1356
	<i>Aki akar üdvözülni.</i> <i>Aki veti segedelmét.</i>	RPHA 65 RPHA 74
	<i>Ó, mennyei nagy boldogság. 545.</i>	RPHA 1123
	<i>Jer, dicsérjük mindnyájan.</i>	RPHA 643
	<i>Tekints reánk, nagy Úristen &c.</i>	RPHA 1369?
	<i>Szent Dávid próféta. 572.</i> <i>Sok emberek vannak e széles világon. (Sztárai Mihály)</i>	RPHA 1311 RPHA 1248
306b-307a 8a-b	<i>Jer, emlékezzünk.</i> 2. <i>Jer, örvendezzünk. 625.</i> 3. <i>Aki az Istent megismerheti.</i>	RPHA 645 RPHA 657 RPHA 68
	<i>Úrnak szolgálói: &c.</i> <i>Szent vagy örökké, Atya Úristen</i> <i>Felséges Isten, neked</i>	RPHA 1447 RPHA 1321 RPHA 415?

	<i>Örvendezetek az örök Istennek</i>	
	<i>Felséges Isten. 620. 2. Téged, Úristen. 527.</i>	RPHA 415 RMKT 17/7, 149. sz.
	<i>Háborúsága. 605. (Hartyáni Imre) Szent Dávid király.</i>	RPHA 470
	<i>Hálát adok teneked, örök Isten.</i>	
	<i>Nagy hála adással magasztaljuk. 631. (Németi Ferenc) Hálát adunk neked.</i>	RPHA 1031
	<i>Mindenek meghallják és jól megtanulják. Hálaadásunkban rólad emlékezünk. (Sztárai Mihály) Aldott az Úristen örökké.</i>	RPHA 968 RPHA 478 RPHA 83
	<i>Siess, nagy Úristen, én segítségemre. (Barát István) Segítségül hívjuk a mennybéli Istent</i>	RPHA 1231 RPHA 1215
307b 9a	<i>Hogy Jeruzsálemnek drága templomát. 617. (Skarica Máté)</i>	RPHA 549
	<i>Mint a szép híves. a szarvas kívánczik. Lelkem úgy óhajt Uramra, és hozzá fohászkodik. Tehozzád. (Szenci Molnár Albert)</i>	RMKT 17/6, 42. sz.
	<i>Hajtsd hozzám, Uram, füledet. 600. (Szenci Molnár Albert) Uraknak Ura, nagy Isten. (Szenci Molnár Albert) Az Istenben az én.</i>	RMKT 17/6, 86. sz. RMKT 17/6, 157. sz.
	<i>Az Úristen nekem édes táplálóm. 586.</i>	RPHA 152
	<i>Aki az Istent megismerheti.</i>	RPHA 68
	<i>Amely embernek jó hite vagy. 523. (Szerémi Illés)</i>	RPHA 94
	<i>Csak tebenned, Uram Isten, vagyon bizodalmunk. 525.</i>	RPHA 222
	<i>Mikoron Dávid nagy búsultában. 608. (Kecskeméti Vég Mihály)</i>	RPHA 944
	<i>Atya Isten, tarts meg minket.</i>	RPHA 104
	<i>Aldja az Urat minden.</i>	
	<i>Mi Atyánk, ki vagy mennyekben.</i>	
308a	<i>A Krisztunak kinszenvedéséről való böjti dicséret.</i>	
308a-309b	<i>A mi Urunk, Jézus Krisztus, mint szenvedé miérettünk [csonka: 1-12. versszak]</i>	RPHA 26; RMKT 17/17, 7. sz.

VI. Sztemma

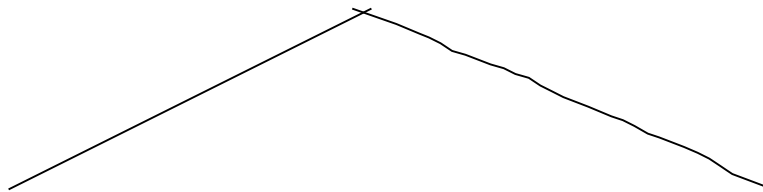
Munkánk egyik eredménye, hogy sikerült megrajzolni az evangélikus énekeskönyv-történet szempontjából új korszakot nyitó, számos könyvtörténeti kérdést felvető *Zöngedező mennyei kar-*kiadások eredetének a sztemmáját:

Lőcse [1692-94.]
(RMK I. 1589a – 100 ének)

|
-
|

α

[**Lőcse 1696.** - 105 ének]

Lőcse 1703.
RMK I. 1673 – 105 ének

„Lőcse 1696.”
[Komárom ca. 1718.]
RMK I. 1490/1
– 105 ének

|

|

Lőcse 1706.
RMK I. 1714 – 108 ének

„Lőcse 1696.”
[Komárom ca. 1718.]
RMK I. 1490/2
– 123 ének

Készítette: Vadai István

VII. Kezdősor-mutató

A kéziratban egyelőre meghagytuk a munka során kialakult számozást, amelyet eredetileg az ábécé-rend szerint alakítottunk ki (a három év alatt elhagytunk, ill. felvettünk új énekeket). A számozást, a hibák elkerülése végett, a nyomtatott kiadást megelőző lektorálás után véglegesítjük.

Kezdősor	RMKT 17/17. kötet
A hatalmas Istent, dicsérjük, keresztyének	1. sz.
A Krisztus mennybe felmene, hogy nekünk helyt készítene → A Krisztus mennybe felmene, minden egeknek fölötté	
A Krisztus mennybe felmene, minden egeknek fölötté	3. sz.
A mennyből halljatok nagy örömet → Halljatok mennyégből nagy örömet	
A mennyei nap immár feljött	4. sz.
A mennyei Úr pásztorom énnékem	5. sz.
A mi nagy szükségünkben, keserűségünkben	6. sz.
A mi Urunk, Jézus Krisztus mint szenvedé miérettünk (RPHA 26)	7. sz.
A próféták megmondották	8/A. sz.
A vadon erdőben ki lakol, tóled, Echo, ma várják	8/B. sz.
Adjunk hálákat az Atya Istennek	9. sz.
Adjunk hálát az Atya Istennek → Adjunk hálákat az Atya Istennek	
Adjunk hálát az Úrnak, mint kegyelmes Atyánknak	10. sz.
Áhítatossággal értsd meg, bűnös ember	11. sz.
Akit az Úr kegyelmében megáldott vidám szívvel	12. sz.
Alázatos szívbeli fohászkodással	13. sz.
Alázatos szívbeli imádságokkal → Alázatos szívbeli fohászkodással	
Áldott légy, mennyei étel [az ének eleje hiányzik]	14. sz.
Angyali sereg Krisztus születésén	16. sz.
Az Atya Úristen, Ádámot hogy teremté, képére ékesíté	17. sz.
Az én Istenemben, bízom inségemben	18. sz.
Az Istennek jótetszése dolgaimnak határa	19. sz.
Az Istennek szent anyala → Mennyből jövök most hozzátok	
Az Istennek szent Fia, midőn e világra jött (Serédi János)	20. sz.
Az olajfának nagy magas hegyén, Imádkoztam Istenhez szívemben (Fáy Mihály?)	136/VIII. sz.
Békességnek fejedelme, Istennek szent Fia	21/A. sz.
Békességnek fejedelme, Istennek áldott Fia	21/B. sz.
Bibliában mondja, Krisztus parancsolja nekünk, ezt mondván (Lövei Balázs)	22. sz.
Bizony meglészen az idő, hogy eljő Isten Fia	23. sz.
Bűnös ember, jól megfontold	25. sz.
Bűnös ember, jól meggondold → Bűnös ember, jól megfontold	
Csak tereád, Atyám, mindenkor támaszkodtam	26. sz.
Dicsérd az Urat, mert igen kegyelmes	27. sz.
Dicsérd, lelkem, Istenedet, ki úgy szeretett téged	28/A. sz.
Dicsérd, lelkem, Istenedet, magasztald Teremtődét	28/B. sz.
Dicséret légyen Istennek, Atya, Fiú, Szentléleknek	29. sz.
Dicsérjed, áldjad, én lelkem, az Úristent mindenkben (RPHA 266)	30. sz.

Dicsérjétek az Urat, mert igen jó	31. sz.
Dicsérjétek az Urat, mert illik őtet	32. sz.
Dicsérjétek, ti gyermekek, a nagy Urat, ó, kisdedek	33. sz.
Dicsérjük a mi kegyelmes Atyánkat	34. sz.
Dicsérlek, Uram, tégedet, hogy ez éjjel engemet	35. sz.
Dicsőség mennyben Istennek, légyen s' áldott szent irgalma	36. sz.
Drága és nagyságos az Isten bölcsessége (Tolnai János)	37. sz.
E vigasságos időben → E vigasságos időkben	
E vigasságos időkben énekeljünk örömkben	38. sz.
Ébredj föl, ó, te, én szívem	39. sz.
Ecce homo! Ím' az ember	40/A. sz.
Édes vigasságom, Krisztus	40/B. sz.
Életemnek végső napját, minthogy ma elértem óráját (Tolnai Borbély Gergely?)	41. sz.
Eljött az örömnak napja, föltetszett Bálám csillagja	42/A. sz.
Eljövén már az én órám, hogy innét ki kell múlnom (E. D. T.)	42/B. sz.
Élő emberek, kik vagytok, most énrajtam tanuljatok	43. sz.
Élő emberek, kik vagytok, most énrólam tanuljatok → Élő emberek, kik vagytok, most énrajtam tanuljatok	
Elvégeztem életemet e nyomorult világban	44. sz.
Emlékezzél, hív keresztyén, hogy mikre felelned kelljen	45. sz.
Emlékezzünk, mi hívek, Urunknak haláláról	46/A. sz.
Én bujdosó, szegény vagyok, és így fogok íráshoz	46/B. sz.
Én híveim, én szent népem, atyámtól kinyert fiaim	47. sz.
Én Istenem, benned bízom, segélj, ne hagyj tántorodnom	48/I-II. sz.
Én Istenem, nagy sok bűnöm lelkemet szorongatja	49. sz.
Én Istenem, sok s nagy bűnöm → Én Istenem, nagy sok bűnöm	
Énekeljünk nagy örömmel, hálákat adjunk szívünkéből	50. sz.
Engem igazgat az egeknek Ura	51. sz.
Érettem, ki vért ontottál (Filepszállási Gergely)	52. sz.
Evangéliumot Isten adta	53/A. sz.
Ez a szomorúságnak napja, keserves kínoknak ő órája	53/B. sz.
Fiaidra, szent Atyánk, tekints alá mireánk (Foktövi János vagy Mihály?)	54. sz.
Földieket, kik halásztok, s világiakat vadásztok (Lövei Balázs?)	55. sz.
Gondoljuk meg, hív keresztyének, mit cselekedjék kegyelme Istennek	56. sz.
Gyötrődik az én lelkem nagy sok bűneimért	57. sz.
Győzhetetlen felséges Isten, ki lakozol a magas mennyben (Filepszállási Gergely)	58. sz.
Ha gondolod, élő ember, te állapotodat	59. sz.
Ha Isten nem volna velünk jelen minket segítvén	60. sz.
Ha mivelünk lesz az Isten, ki léssen ellenségünk	61. sz.
Hálát adok neked, Uram, hogy megőriztél engem e veszedelmes éjjel	62. sz.
Hálát adok tenéked, ó, kegyelmes Isten	63. sz.
Hálát adunk kínjaidért, Úr Jézus, szent haláloedért (Serédi János)	64. sz.
Halljatok mennyégből nagy örömet	65. sz.
Harmatozzatok, ó, egek, kiáltották régiek	66. sz.

Hirdetek tinéktek lelki nagy örömet	67. sz.
Hiszünk mi egy Istenben, kegyelmes teremtőnkben	68. sz.
Hiszünk mind egy Istenben, kegyelmes teremtőnkben → Hiszünk mi egy Istenben, kegyelmes teremtőnkben	
Hogy Ádám kiűzeték a paradicsomból	69/I. sz.
Hogy naponként, Uram, álmomból serkentesz	70. sz.
Hogy panaszkodik az anyaszentegyház, a Jézusnak jegyese	71. sz.
Így kell-e mégis búskodnom, ínségben gyötrődnöm	72/I. sz.
Így kell-e mégis maradnom, ez ínségben sírnom	72/II. sz.
Ilyenképpen készíté Ézsaiás próféta (Foktövi János vagy Mihály?)	73. sz.
Ím, itt fekszem, mint férgecske, koporsómba helyeztetve	74. sz.
Ím, látod e világ voltát → Ím, látod virág voltát	
Ím, látod világ voltát, hirtelen változását	75/V. sz.
Ím, látod virág voltát, mely hirtelen elhervad	75/I. sz.
Íme, a nap nyugodni ment futását végezvén	76. sz.
Ímhol, ímhol! most jön Sionnak királya (Lövei Balázs?)	77. sz.
Immár Ádám hogy elesék, Isten rajta szánakodék (Beökh István)	78. sz.
In dulci jubilo, mi éneklésünk jó, szívünknek vígsága	79. sz.
Isten elküldé angyalát, úgymint Gábrriel szolgáját	80. sz.
Isten Fia, Jézus Krisztus, mi váltságunkra, Az atyától, magas mennyből jött e világra	81. sz.
Isten Fia, Jézus Krisztus, mi váltságunkra, Mennysországból, az Atyától	
Isten Fia, váltságunkra, ma született e világra	82. sz.
Isten, hívek kösziklája, kinek tiszta minden dolga	83. sz.
Isten megmutatá nagy hatalmasságát	84. sz.
Istenem, neked megvallom, régi nagy sok gonoszságom (Tatay István)	85. sz.
Istennek szent Fia, világ megváltója magát megalázta (Tatay István)	86/A. sz.
Istennek szent Fia, a te segítségedben bízunk	86/B. sz.
Jaj, áldott méhemnek édes, drága gyümölcse	87/I. sz.
Jaj, édes méhemnek drága, édes gyümölcse	87/II. sz.
Jer, dicsérjük a Krisztust → Jer, dicsérjük az Úr Krisztust	
Jer, dicsérjük az Úr Krisztust, hogy értünk emberré lett	89. sz.
Jer, elmélkedjünk, mi, hív keresztyének → Jer, elmélkedjünk, mi, hű keresztyének	
Jer, elmélkedjünk, mi, hű keresztyének	90. sz.
Jer, hirdessük mindnyájan Krisztusnak szent halálát	91. sz.
Jer, mi szóljunk e szomorú alkalmatosságban → Jer, most szóljunk e szomorú alkalmatosságban	
Jer, most szóljunk e szomorú alkalmatosságban	92. sz.
Jer, örvendezzünk mindnyájan, öröme énekét mondván	93. sz.
Jer, mindnyájan örvendezzünk, ... e vigasságos időben	94. sz.
Jertek hozzám, Krisztus mondja	95. sz.
Jézus, életemnek, öröme szívemnek	96. sz.
Jézus a keresztfán függvén, és teste sebhetté lévén	97. sz.
Jézus a keresztfán függvén, teste sebesített lévén	98. sz.
Jézus Krisztus, én életem, erőm, örömöm, reményem	99. sz.
Jézus Krisztus, ki mennyországba felmene, hogy minékünk helyt szerzene	100/A. sz.

Jézus Krisztus, ki miértünk negyven napiglan böjtölél	100/B. sz.
Jézus Krisztus, mi egyetlen egy Urunk	101. sz.
Jézus Krisztus, mi megváltónk, haláltól megmentőnk	102/A. sz.
Jézus Krisztus, mi üdvözítőnk, áldozat miértünk	102/B. sz.
Jézus Krisztus, szentek reménye	103. sz.
Jézus Krisztus, Úristennek dicsőséges szent Fia	104. sz.
Jézus, üdvözítőnknek keserves sok kínját (Serédi János)	105. sz.
Jézust el nem bocsátom, mivel magát értem adá	106. sz.
Jöjj hozzánk, Szentlélek, mennyből, töltsd be szívünket kedvedből	107. sz.
Jövel, Szentlélek Úristen, töltsd be szíveinket éppen	109/A. sz.
Kegyelmes szent Atya, s Istene atyáimnak	109/B. sz.
Kegyelmezz meg, ó, Úristen, nagy kedvesen	110. sz.
Kegyess buzgóságtól viseltetett népség	111. sz.
Kegyess Jézus, én imádságomra, hajtsd meg füled én kiáltásomra (Regius Király Jakab)	112. sz.
Kegyess Krisztus, én kegyelmes királyom, mindennemű gondom neked ajánlom	113. sz.
Kérjük a mennyei Atyát, küldje el vigasztalóját	114. sz.
Ki értünk szenvedél, s így üdvözítél → Ki értünk szenvedél, s úgy üdvözítél	
Ki értünk szenvedél, s úgy üdvözítél	115. sz.
Ki értünk szenvedél, s úgy üdvözítél → Ki értünk szenvedél, s úgy üdvözítél	
Könyörögjünk, keresztyének, az Istennek, Szentléleknek	116. sz.
Krisztus, ártatlan bárány a keresztfán meghala	117. sz.
Krisztus az én életem, halál nyereségem	118. sz.
Krisztus feltámadá, véget vete kínja	119. sz.
Krisztus halál fogságába adaték bűneinkért → Krisztus halál fogságába adaték mi bűneinkért	
Krisztus halál fogságába adaték mi bűneinkért (Serédi János)	120. sz.
Krisztus Jézus, igaz Isten → Mennyei Atyánk, Úristen, néked hálát adunk ezen	
Krisztus, ki vagy nap és világ, nincs rejtve tőled a gonoszság	121. sz.
Krisztus, ki vagy szép fényes nap, éj előtted meg nem állhat	122. sz.
Krisztus mennybe felmene, onnét nekünk mit küldé	123. sz.
Krisztus, mi üdvösségünkért, ki akarál az keresztfán meghalni	125. sz.
Krisztus, mi üdvözítőnk, ki semmi gonoszt nem tőn	126. sz.
Krisztushoz készülök, szerelmes szüleim (Czeglédi Pál?)	127. sz.
Krisztusnak hívei, kik itt jelen vagytok → Krisztusnak hívei, kik most jelen vagytok	
Krisztusnak hívei, kik most jelen vagytok (Tolnai Borbély Gergely vagy István)	128. sz.
Küldé az Úristen hűséges szolgáját, Szűzhöz Názáretbe, Gábrriel angyalát	129. sz.
Legyen e földön békesség, jó akarat és egyesység	130. sz.
Lelkem, kit elvesztettél, bűnőddel elűztél (Lövei Balázs)	131. sz.
Lelkem ó nagy örömeben, vigad igen jó kedvében (Lövei Balázs)	132. sz.
Ma gyermek nekünk születék	133. sz.
Ma Krisztus győzedelmes lett (Serédi János)	134. sz.
Ma vigadjatok, kik hívek vagytok	135. sz.
Magas hegyén, im, az olajfának, ... Szörnyűsége távoznék kínomnak (Fáy Mihály?)	136/I. sz.
Magas hegyén, im, az olajfának, ... Szörnyűsége távoznék kínomnak (Fáy Mihály?)	136/VII. sz.
Magas hegyén, im, az olajfának, ... Távoznék nagy volta kínjának (Fáy Mihály?)	136/IV. sz.

Majd bejutunk a szent helyre Krisztus eleiben	137. sz.
Már búcsút veszek tőled álnok, csalárd világ → Már búcsút veszek tőleg álnok, hamis világ	
Már búcsút veszek tőled álnok, hamis világ	138. sz.
Már elmegyek az örömben, paradicsomnak kertében (Miklós deák)	139/A. sz.
Már elmegyek örömben → Már elmegyek az örömben	
Már triumfált Isten Fia, ki halállal feltámadta	139/B. sz.
Maradj el már, csalárd világ	140/A. sz.
Maradj velünk, mi Krisztusunk	140/B. sz.
Mennybéli felséges Isten, kinek dicsősége ott fenn	142. sz.
Mennyből jövök most hozzátok	143. sz.
Mennyei Atya Úristen, hálát adunk néked ezen → Mennyei Atya Úristen, néked hálát adunk ezen	
Mennyei Atya Úristen, néked hálát adunk ezen	144/XII. sz.
Mennyei Atyánk, Úristen, hálát adunk néked ezen	144/I. sz.
Mennyei Atyánk, Úristen, néked hálát adunk ezen → Mennyei Atyánk, Úristen, hálát adunk néked ezen	
Mennyei király születék, a Krisztus → Mennyei király születék, Úr Krisztus	
Mennyei király születék, Úr Krisztus nekünk adaték	145. sz.
Mennyei seregeknek Ura és szent Istene	146/A. sz.
Messiásnak szép mennyországa, te, keresztyénség világa	146/B. sz.
Mi szent Atyánk, ki lakozol mennyekben	147. sz.
Midőn eljön én órád, hogy meg kellett halnom	148. sz.
Midőn Jézus a keresztfán testben megliggattatván	149. sz.
Midőn mi végső ínségben, vagyunk nagy keserűségben	150. sz.
Midőn nagy keserűségben, búsul lelked nagy ínségben	151. sz.
Miért szorgalmatoskodunk, s annyit gondolkodunk	152. sz.
Mikor Ádám űzeték a paradicsomból	69/III. sz.
Mikor közelget végórád, s utamon el kell mennem	153. sz.
Mikor Krisztus születék, szent angyalok örülék	154. sz.
Mind e világ örvendezzen Krisztus születésén, ... felszóval, hív szívvel	155/I. sz.
Mind e világ örvendezzen Krisztus születésén, ... hű szívvel, lélekkel	155/II. sz.
Mind fejenként, akik jelen vagytok	156. sz.
Minden ember énekelj, szódat felemeld	157. sz.
Minden ember hallja, néki szól az anyja	158. sz.
Minden ember meghallja Istennek intését	159. sz.
Mindnyájan, keresztyének, adjunk hálát Istennek	161. sz.
Mindnyájan örüljünk, Istennek hálát adjunk	162. sz.
Most jön népnek megváltója, a szüzességnek szép Fia	163. sz.
Most nyugosznak az erdők, ember, állat és mezők	164. sz.
Mostan, kik itt jelen vagytok, koporsóm mellett állotok	165. sz.
Mostan örvendezzünk, keresztyének (Skultéti Márton)	166. sz.
Múlván napok, újulván hold, s' foly idő	167. sz.
Nagy hálaadással magasztaljad Istent, ó, én lelkem (Németi Mihály)	168. sz.
Nagy Istennek szent angyala → Mennyből jövök most hozzátok	
Ne fedj meg engem, kegyes Istenem	169. sz.

Neked, mennybéli királyunk, ki vagy az mi oltalmunk (Tatay? István)	170. sz.
Neked, mennyei Atyánk, hálát adunk, szent Fiaddal, Szentlelkeddel imádunk	171. sz.
Neked, nagy Úristen, könyörgök szüntelen	172. sz.
Nekünk e napon születék egy szeplőtelen Szűztől	173. sz.
No, földnek minden népei, égnek dicsőült seregi	174. sz.
Nyugodni megyünk, tenéked könyörgünk	175. sz.
Ó, ártatlan bárány, Istennek szent Fia	176/B. sz.
Ó, ártatlanság báránya, e világnak ki vagy Ura	176/A. sz.
Ó, én Atyám, nézz rám mennyből → Ó, szent Atyám, nézz rám mennyből	
Ó, szent Atyám, nézz rám mennyből	177. sz.
Ó, én Atyám, tekints reám az én nagy szükségemben	178. sz.
Ó, én lelkem, dicsérjed istenedet	179. sz.
Ó, én nyavalyás, nyögök, s' ordítok (Filepszállási Gergely)	180. sz.
Ó felséges Atya Isten, ki uralkodol mennyégben	181. sz.
Ó, felséges Úr, kegyelmes Istenem (Filepszállási Gergely)	182. sz.
Ó, igaz ítélő Isten! A mi sok bűneinkkel megérdemlettük sokképpen	183. sz.
Ó, Isten, mely sok keserűség, ez időben talált nagy ínség	184. sz.
Ó, Istenem, mely sok vétkem mint keseregettem engem	185/A. sz.
Ó, Jehova, szent Úristen, mindenknek vagy te jelen	185/B. sz.
Ó, Jézus, egek harmatja, Áron virágos pálcája	186. sz.
Ó, Jézus Krisztus, mi Üdvözítőnk, drága véreddel szentséges megváltónk	187. sz.
Ó, kegyelem szép forrása, Jézus, halld meg én szómat	188. sz.
Ó, kemény halálnak keserves igája, ... Ím, mire juttata szüleim almája	189/II. sz.
Ó, kemény halálnak keserves igája, ... Jaj, nagy terhed	189/I. sz.
Ó, kicsoda az, ki az Úrnak elég hálát adjon (Filepszállási Gergely)	190/A. sz.
Ó, mely hívság, ó, mely rövid embernek élete	190/B. sz.
Ó, mennyei Atya Istennek Fia, hozzánk testben jött e világra	191. sz.
Ó, mennyei szent Atya, hadaknak rontója	192/A. sz.
Ó, mérhetetlen mély alázatosság	192/B. sz.
Ó, siralom! Szívfájdalom! Nincs-é min siránkoznom	192/C. sz.
Ó, szent Atyám, tekints reám, midőn függök a keresztfán	193. sz.
Ó, Úr Jézus Krisztus, mi édes megváltónk (Serédi János)	194. sz.
Ó, Uram, ki szenvedtél, keresztfán megöletél	195. sz.
Ó, Úristen, mely sok keserűség → Ó, Isten, mely sok keserűség	
Ó, vigasztaló Szentlélek, alleluja, alleluja	196/A. sz.
Pajzsom nekem Jézusom	196/B. sz.
Régi Pünkösdsnek idején jöve Sionból a törvény	197. sz.
Serkenj fel, elmém, s mondj nótát	198. sz.
Serkenj fel, én lelkem, kiálts Istenedhez ilyen nagy szükségemben	199. sz.
Serkenj fel, ó, áldott község, kiért megtestesült az istenség	200. sz.
Sion az Úr lakóhelye, panaszkodik sírván	201. sz.
Siralmas éneket a holttesten mondjunk (M. D.)	202. sz.
Siralmas nekünk minden életünk	203. sz.
Sírjon az ég, sírjon a föld! mely majd léssen füvekkel zöld	204. sz.

Súlyos terhét bűneinknek, régi sok vétkeinknek	205. sz.
Szegény bogárka, itt fekszem, sötét kamorámban nyugszom	206. sz.
Szegény férgecske, itt fekszem → Szegény bogárka, itt fekszem	
Szent Gergely doktornak, híres tanítónak az ő napján	208. sz.
Szent Úristen, szent Úristen, szánj meg minket → Te Úristen, te Úristen, szánj meg minket	
Szerelmes Atyám, ó, én kösziklám, a te szerelmedet le nem írhatom (Filepszállási Gergely)	209. sz.
Szeretlek én téged, Uram, ne feledkezzél el rólam	210. sz.
Szívből szeretlek, én Istenem, kérlek, ne légy távol éntőlem	211. sz.
Szíveinknek indulatból, alleluja, vigadozzunk igaz hitből, alleluja	212. sz.
Szívem megalázva tehozzád megyek → Szívem megalázván tehozzád megyek	
Szívem megalázván tehozzád megyek (Szemeli Imre?)	213. sz.
Szívem szerint kívánom utolsó órát	214. sz.
Szívem szerint szeretlek, Uram	215. sz.
Szívem szerint, Úristen, hálat adok néked	216. sz.
Szívemet hozzád emelem, dicséretedre serkentem (Tatay István)	217/A. sz.
Szívemnek titkos rejteke, elmém csendes helye	217/B. sz.
Szívünk vígsággal ma betölt	217/C. sz.
Szólít minket Krisztus Urunk (Siderius János?)	218. sz.
Szólít minket szent Istenünk → Szólít minket Krisztus Urunk	
Szomorú a halál a gyarló embernek (Laskai Gáspár)	219. sz.
Támadj fel mostan, Úristen, látod, vagyunk nagy ínségben	220/A. sz.
Támadj fel, Úristen, mellettünk, mi ellenséginkre	220/C. sz.
Te, békeesség fejedelme, Úr Jézus Krisztus vagy	220/B. sz.
Te nevedben lefekszünk, Úristen, téged kérünk	221. sz.
Te, Úristen, te Úristen, szánj meg minket	223. sz.
Tebenned bízom, én Istenem, ne hagyj gyalázatban esnem (M. I. F. N.)	224/III. sz.
Tebenned bíztam, én Istenem, ne hagyj soha megszégyenülnöm (M. I. F. N.)	224/I. sz.
Téged igazán s valóban, kik Úristent tisztelünk (Tatay István)	225. sz.
Tekints reánk, Úristen, mi nyomorúságinkban	226. sz.
Teljes keresztyénségnek szent serege (Tolnai Borbély Gergely)	227. sz.
Tenéked, Uram, hálat adok hozzám való jóvoltodért	228/A. sz.
Tévelygünk, mint a juhok	228/B. sz.
Tündöklő hajnali csillag, kegyelemmel fénylő világ	230. sz.
Uram Jézus, én tudom jól, hogy egyszer meg kell hálnom	231/A. sz.
Uram, mireánk a te szemeid vigyázzanak	231/B. sz.
Uram, mim vagyon nékem mennyben avagy földön?	232. sz.
Úristen, téged dicsérünk, és méltán hálákat adunk	235. sz.
Úristen, téged dicsérünk, és nyilván hálákat adunk → Úristen, téged dicsérünk, és méltán hálákat adunk	
Urunk feltámadásán örvendezzünk, örvendezzünk	236. sz.
Urunk Jézus, szelídségnek igaz báránya	237. sz.
Üdvözítőnk, dicsértessél, ki értünk halált szenvedtél	238. sz.
Üdvözlégy, Úristen, állatban csak egy Isten	239. sz.
Véghetetlen mennyek, földnek Ura, testet vőn fel magára	240. sz.

Végzetlen mennyek, földnek Ura → Végzetlen mennyek, földnek Ura	
Vezérli az Isten híveinek életét	241. sz.
Vigyázz halálodra, halandó ember	242. sz.
Zengjen nagy dicsérettel, ékes éneklésekkel	243. sz.

68.

Hi - szük mi egy Is - ten - ben, Ke - gyel - mes te - rem - tünk - ben

Mín - den - ha - tó A - tyánk - ban, Ó e - gyet - len egy Fi - á - ban.

112.

Ke - gyes Jé - zus, én i - mád - sá - gom - ra,
Hajts meg fű - led én ki - ál - tá - som - ra,
Jus - son hoz - zád ké - ré - sem én jóm - ra,
Ne vess, U - ram, vég na - pon po - kol - ra.

143.

Menny - ből jö - vök most hoz - zá - tok,

És i - mé nagy jó hírt mon - dok

Nagy ö - rö - met majd hir - de - tek,

Me - lyen ör - vend ti szí - ve - tek.

196/B.

Paj - zsom ne - kem Jé - zu - som,
Hogy ör - dö - göt ront - sa meg.

Az ki a - zért je - lent meg,
Min - den ha - tal - mát ve - gye el,

Ne bír - jon... ó szi - vem - mel:

Jé - zu - som, nem hagy - lak el.